

V. SEMINÁŘ

Kriminalistická taktika

1) Kriminalistické verze

- definice – krim. verze, jsou specifickou metodou krim. praktické činnosti, která spočívá ve vyvození a prověření všech shromážděnými materiály opodstatněných domněnek o formách spojení a příčinách jednotlivých jevů poznávané události, jako reálně možných objasnění doposud známých faktů či okolností případů a získání faktů nových

-specifický proces:

- 1) objekt poznání nelze bezprostředně vnímat, událost se odehrála v minulosti
- 2) objekt poznání je definován tr. zák. – trestný čin
- 3) subjekt poznání (OČTŘ) je nadán pravomocemi ze zákona (jen na základě zákona a v mezích zákona)
- 4) postup poznávacího procesu je stanoven právními normami (lhůty, rozsah, prostředky)

- etapy myšlení ve formě vyšetřovacích verzí“
  - o shromažďování faktického materiálu, jeho logická analýza a hodnocení
  - o vyvozování a formulace domněnek, které tvoří základ kriminalistických verzí a formulace verzí
  - o určování důsledků, které existují nebo mohou existovat v případě pravdivosti verzí a jejich prověřování
- obsahem kriminalistických verzí jsou veškerá zjištěná fakta, ale i fakta předpokládaná, dále okolnosti případu (zda jde o TČ, skutková podstata, pachatel atd.)
- kriminalistické verze jsou základem plánování dalších postupů a jejich využívání vede kriminalisty k cílevědomosti, účelnosti, rychlosti a objektivnosti
- existují i případy, kdy verze není třeba – tehdy pokud zjištěná fakta a okolnosti nepřipouštějí více možností (málo kdy, např. výtržnictví před velkým počtem svědků, ale motiv již verze připouští, vražda a sebevražda)

- **dělení verzí:**

1) podle sféry činnosti:

- pátrací verze (např. pátrání po pohřešovaných osobách)

- operativně-pátrací verze (operativní rozpracování např. anonymní výhrůžky)
- vyšetřovací verze (v trestním řízení, za účelem zjištění a dokazování skutkového stavu věci o němž nejsou pochybnosti)
- soudní verze (nezbytné pro rozhodnutí soudu)

2) podle obsahu verzí

- obecné verze (posouzení celé věci – celku)
- dílčí verze (objasnění jednotlivých skutkových okolností např. subjektivní stránka, způsob spáchání atd.)

- také počáteční a následné verze

- také obviňující a ospravedlňující verze

- také typické verze (nezastupitelné na počátku procesu poznání, ale nevychází z hluboké a všestranné analýzy, ale z TYPU SITUACE

- na závěr po vytýčení kriminalistických verzí je **prověrka vytýčených verzí**, což je myšlenkové modelování a přezkoumávání modelových situací, následuje skutečná prověrka (dle průběžně zjištěných faktů), a postupné odbourávání všech vytýčených kromě jedné (správné)

2) **Plánování vyšetřování**

Je to myšlenková činnost, která umožňuje předvídání budoucí činnosti (a to i jejich výsledků) a uspořádání této činnosti v daných časových a prostorových podmínkách za využití reálně dostupných sil a prostředků

- zásady plánování
  - individuálnost plánování (ke konkrétní činnosti), ale existují i **TYPOVÉ PLÁNY**
  - konkrétnost plánování
  - dynamičnost plánování (reakce na změny)
  - reálnost plánování (možnost provedení)
  - včasnost plánování
  - aktualizace plánování
- plánování a organizace jednotlivých událostí
  - počáteční etapa vyšetřování (přijetí oznámení a jeho prověření), využití typových plánů – výjezd a zákrok
  - následná etapa vyšetřování – skutek se stal a je TČ, provádí se prověrka a zjišťování důkazů, zjišťování všech subjektů,

výrazně ovlivněno TrZák (předmět a meze dokazování) a TrŘád (Ihůty, důkazní prostředky atd.)

- závěrečná etapa – potvrzení jedné verze, OČTŘ došel k závěru, že procesními prostředky potvrdil vše, co chtěl a dostatečně, zde se využívá tzv. reflexní úvaha, což je „vcítění se“ do uvažování osoby podezřelé, obviněné, odsouzené a snažit se myslet jako on (např. proč zpochybňuje svědkaznevěrohodnění výpovědi, proč najednou zpochybňuje vyšetřování (např. bití a nucení při výslechu), zpochybnil by vše atd.,
- plánování u týmové práce, většinou vytvořeno společně (víc hlav víc ví), za plnění odpovídá vedoucí, termínované úkoly, neustále upřesňováno
- plánování a organizace jednotlivých úkolů – např. ohledání místa činu, pronásledování pachatele atd.,
  - volba konkrétního cíle
  - volba konkrétního úkolu
  - zjišťování dopřesňujících informací
  - určení místa, času a osoby provádějící
  - volba taktiky postupu
  - volba času a místa instruktáže
  - volba technických prostředků (např. dokumentace)
- celkové plánování – tzn. Každý má více případů, což v praxi znamená různé druhy plánů
  - ke každému případu
  - denní - podrobně
  - týdenní – plánované úkoly
  - měsíční atd. – orientační (např. plán výslechu ve vzdálené věznici atd.)

3) Výslech

Výslechem se rozumí v kriminalistice metoda kriminalistiky, kterou se na základě zákona získávají formou výpovědi kriminalisticky a právně významné informace z paměťových stop obsažených ve vědomí vyslychaných osob, za přísného dodržení zákonem daných práv a povinností vyslychaného a vyslychajícího.

- dělení podle procesního postavení osoby
  - podání vysvětlení (§158 tr.ř., zák. o policii)
  - výslech svědka (§ 97 -104 tr.ř.)

- výslech znalce (§ 108 tr.ř.)
  - výslech podezřelé zadržené osoby (§ 76 tr.ř.)
  - výslech obviněného (§90-95 tr.ř.)
  - výslech obžalovaného (§ 207-208 tr.ř.)
- příprava výslechu
- analytická fáze – je to vlastní analýza schopnosti osoby vyslýchající (znalosti, dovednosti atd.), osoby vyslýchané a dosud shromážděných materiálů
  - syntetická fáze – vytváření podmínek výslechu a vytváření (modelace) pravděpodobného průběhu výslechu
- taktika výslechu – systém (sled) taktických postupů, kterým se získává pravdivá a úplná výpověď, základem je
- formování psychologického kontaktu
  - analýza výpovědi v průběhu výslechu
  - pomoc vyslýchanému k překonání zdánlivě zapomenutého a subjektivních nedostatků reprodukce
  - psychologické působení na lživé vypovídajícího za účelem získání pravdivé výpovědi
- stádia výslechu
- úvodní stádium – ověření osobních údajů, vytvoření si představy o osobě, postoj osoby vyslýchané k věci, psychologický kontakt mezi osobami, přizpůsobení prostředí (nemocnice, vězení, policejní cela atd.), důležitý osobní kontakt- navázání (korektnost, slušnost, pochopení, vhodné prostředí, vhodné metody atd.,
  - stádium souvislého líčení (monolog) – spontánní výpověď, pozorně naslouchat, nepřerušovat, činit poznámky k podchycení nevěrohodností a rozporů, neúplnost, učinění závěru (chce nebo nechce spolupracovat, úplná – neúplná výpověď atd.)
  - stádium otázek a odpovědí (dialog) – doplnění, upřesnění, odstranění rozporů, konkretizace, detaily atd.
- typické výslechové situace
- chce vypovídat pravdu, vypovídá pravdivě a výpověď je relativně úplná
  - chce vypovídat pravdu, vypovídá pravdivě částečně a některé skutečnosti zkresluje (neodpovídají zcela zjištěným faktům)- nemusí to být úmysl, osoba vypovídajícího se může mýlit- nutná pomoc k překonání **zdánlivě zapomenutého, nedostatků reprodukce atd.**
  - nechce vypovídat pravdu, nevypovídá pravdivě, zkresluje- nedošlo k navázání psycholog. kontaktu, charakter konfliktní situace, nutnost psychologického vytrvalého působení, pracného přesvědčování a postupného dokazování,

předkládání faktů, „chytání“ za slovíčka, rozpory v odpovědích atd. NUTNOST:

- odhalení a odstranění příčin motivujících lživou výpověď
  - stimulování kladných vlastností vyslýchaného (nutnost znalosti jeho osobnosti a žebříčku jeho hodnot např. závislost na rodině atd.)
  - využití stavu emocionálního napětí (osoba ve stresu, „emočně vybičovaná“, nesoustředěnost atd.)
  - využití vnitřních rozporů výpovědí a mezi výpovědí a jinými důkazy
  - využití reflexních úvah (reflexní myšlení každého, nutno stimulovat – např. každý ví, že lhát není dobré, lhát se nedá do nekonečna a není zcela udržitelné, je neúčelné (např. hrozba vyššího trestu) atd.)
- dokumentace – písemně (zápisy, protokoly), nahrávka hlasu, nahrávka obrazu, musí obsahovat náležitosti stanovené příslušnou právní normou (označení osob, místo, čas, dobu trvání, poučení, předmět výslechu, výpověď, otázky a odpovědi, podpisy, zúčastněné osoby atd.)

4) Ohledání

Je to metoda kriminalistické praktické činnosti, jejíž podstata spočívá v cílevědomém, přímém a bezprostředním pozorování a zkoumání kriminalisticky relevantních objektů, a to vlastními smysly OČTŘ, dále ve vyhledávání změn, dokumentování stavu objektu a hodnocení vlastních zjištění

- základem je „učinění si představy“ o
  - o počáteční a konečné struktuře ohledávaného objektu
  - situaci a atmosféře na místě
  - kriminalisticky relevantních informacích
  - nalezení, zajištění upotřebitelných stop
- základní zásady:
  - řízení ohledání jedním vedoucím
  - neodkladnost ohledání (rychlé změny stop)
  - neopakovatelnost ohledání (někdy je možné následné ohledání, jen tam, kde nedojde ke zničení např. stop)
- druhy ohledání:
  - ohledání místa činu a jiných kriminalisticky významných míst (místo činu, místo nálezu, místo zjištění)
  - ohledání mrtvoly

- ohledání předmětu
  - ohledání dokumentů
  - ohledání výpočetní techniky
  - ohledání zvířat
  - ohledání těla živé osoby
- podle posloupnosti:
- ohledání prvotní (nejdůležitější, nejefektivnější, někdy neopakovatelné)
  - ohledání následné (opakované)- již jednou ohledaného objektu, ohledání podrobností, nebo např. po upřesnění výpovědi osoby (není nalezen nástroj, osoba upřesní, vykoná se následné ohledání a nástroj je nalezen), typické mrtvola ve vysokém stupni rozkladu a následně na pitevně zjištěna vražda (nové důkladné ohledání)
- ohledání místa lze rozdělit do 4 základních etap:
- neodkladná opatření prvního zásahu (překažení jednání, poskytnutí pomoci, zabránění dalších škod, pronásledování po horké stopě, zajištění místa činu, vyrozumění
  - příprava ohledání (před výjezdem a po příjezdu), před výjezdem (lokalizace, určení osob „výjezdovou“, upřesnění úkolů, hlásná služba, technické prostředky), po příjezdu (upřesnění, vyhodnocení, vymezení místa, orientační prohlídka, zákaz vstupu, ostraha, rozhodnutí o nasazení psa (pronásledování, konzervy), další postup atd.)
  - vlastní ohledání místa činu
  - hodnocení výsledku ohledání (hledání rozporů, negativních informací –tzn. něco má být a není a něco nemá být a je atd.)

VLASTNÍ OHLEDÁNÍ:

- koncentrický postup (po spirále ke středu)
- extrentický způsob (od centra ven)
- frontální způsob (v rojnici)
- vstřícný způsob (protilehlé rojnice proti sobě)
- rajónový způsob (rozdělení prostoru na menší „buňky“ nebo „rajóny“)
- postup po cestě pachatele
- vlastní ohledání má 3 fáze:
  - předběžné ohledání (též statické ohledání- rozhlížím se a pozoruji, nesahám, nepohybují se, neseďám, nechodím, nepoužívám, nekonám)
  - detailní ohledání (též dynamické ohledání- pohybové, aktivně konám, cílem zajištění co nejvíce stop a získání co největšího počtu informací), zvláštní je ohledání mrtvoly- nutnost stanovit smrt (jen lékař),

- závěrečná fáze (sepsání protokolu, fotodokumentace, videonahrávky, použití psa atd.)
- dokumentace průběhu ohledání
  - protokolace (§ 55 tr.ř.), kde, kdy, kdo, co, jak, čím a proč – 7 základních kriminalistických otázek, přesně stanovený postup od vzdálenějšího k bližšímu, od obecného ke konkrétnímu, přesné označení (nepoužívat hantýrku, lidové názvy), popisuje se realita nikoliv úvahy (specifikum je místo, kde stála odcizená věc), protokol má 3 části
    - úvodní (kdo, kde, proč, kdo přítomen, podmínky ohledání, čas, počasí, viditelnost)
    - popisná část (lokalizace objektu), místa zajištění stop (musí být shoda se závěrem)
    - závěrečná část (přehled zajištěných stop a jak s nimi naloženo, a ukončení ohledání kdy a podpisové doložky, event. vyznačeno přerušení ohledání s důvodem např. tma, v denní době se volně zapokračuje)
  - vyhotovování náčrtků, plánek, topografických plánek
  - pořizování fotodokumentace
  - pořizování videozáznamů